

על ציפורים, נדידה ואובססיה משונה

אחת וחצי בלילה. אני יושב במרכז מסחרי חצי נטוש בגבעה הצרפתית, בתוך רכב מונע, מחכה שנתנאל יתעורר. קבענו בשתיים אצלו, אבל הוא כנראה ישן. לא עונה לטלפון ואני מתחיל להתלבט. בשביל מה הייתי צריך את הטירוף הזה? תחרות צפרות? עבדתי מהבוקר. הקבוצה שהגיעה לארוחת ערב איחרה בענק, לא הספקתי לישון וכבר מחכות לי 24 שעות בתוך הרכב, פעילות בלי הפסקה ולמחרת כבר חוזרים לעבודה. בזמן הפנוי אני נכנס לקבוצת הצפרות בפייסבוק, מתאמן על זיהוי ציפורים מתמונות שאנשים העלו. לעומתם, אני מקצוען אמתי, אבל בתחרות מחכים לנו הכרישים הגדולים. שמות כמו נועם וייס, ברק גרנית, רעי סגלי ואבנר רינות לא אומרים דבר לאדם הממוצע, אבל אני יודע שמדובר בעילית של צפרי ישראל.

בכל אופן, הנה נתנאל מתקשר. לעזאזל, הוא גר בגבעת זאב ולא בפסגת זאב, צריך לתת גז. שלוש בלילה. הספקתי להכיר את שני השותפים החדשים, שיחד עם נתנאל ירקוני ועם עבדכם הנאמן מרכיבים את קבוצת "סלעיות המדבר". יששכר "שכי" לוריא מכמון, בן 53, צפר ותיק ואנציקלופדיה מהלכת לטבע. דרור נואה מרגבה, עובד בחוות סוסים, בסך הכל בן 21, צפר נלהב עם ידע נרחב, ציוד אופטי מצוין וגישה עניינית בריאה שעודדה אותי מהרגע הראשון. נתנאל הוא נתנאל ירקוני, ידידי המתנחל, מורה בן 28 מגבעת זאב. שנינו נמצאים בקצוות המפה הפוליטית, התווכחנו בלי סוף עד שהחלטנו להתמקד באהבה המשותפת שלנו, ומאז אנחנו כמו זוג יונים (?). ואני, שאתם כבר מכירים. טבח בבית ספר שדה עין גדי, צפר חובב שכל עניין התחרותיות זר לו לגמרי, אבל יאללה, שיהיה.



קבוצת "סלעיות במדבר" נותנת גז...

כבר שעה שאנחנו מתווכחים בלהט, האם לוותר על ניצנה כדי לפנות זמן לאתרים שבהם יש סיכוי לאתר יותר מינים? שניים בעד, אחד נגד ודורשים ממני להכריע. באלגנטיות אני נשאר ניטרלי ונותן לחברה להגיע להחלטה בעצמם. ויתרנו על ניצנה. בינתיים הגענו לצומת טללים. פוגשים את המארגנים, הצוותים מתאספים לאט לאט, כוס תה חם, סיגריה חטופה, תצלום משותף מול מצלמות ערוץ 2 (איך הם הגיעו הנה לעזאזל?) ואפשר לצאת לדרך.

חמש וחצי בבוקר, מתקרבים לאגם ירוחם. הזדמנות טובה לעבור על הכללים. הגזרה: המשולש הדרומי של ישראל: אילת-ניצנה-צומת הערבה. המטרה: לזהות כמה שיותר מיני ציפורים תוך יממה אחת. שלושה חברי קבוצה לפחות חייבים לזהות כל מין כדי שיחשב בספירה, ובמקרה של זיהוי בשמיעה – כל הארבעה. מותר ואף רצוי לחלוק אינפורמציה עם שאר הקבוצות. לא חובה לצלם, אמינות היא שם המשחק. ההשתתפות עולה כסף, והמטרה היא לגייס כספים ולעורר מודעות במלחמה נגד ציד לא חוקי במזרח התיכון. רק בגלל זה הספקות מתפוגגים לי. לטייל לא מספיק, חשוב לפעמים לעשות משהו למען הטבע, גם אם מדובר בציפורים נודדות בקפריסין.

הגענו לאגם. מהר מאד מתברר שצוותים רבים הקדימו אותנו, וכבר אנחנו בלחץ. עושים טעות ונגררים עם שני טלסקופים, ומרוב חיפזון אנו מפספסים כמה מינים רק בגלל ששניים מאתנו מיהרו וזיהו אותם, בעוד השניים האחרים מפגרים מאחור. בכל מקרה, ככה מהראש, הנה מה שראינו באגם, עוד לפני שהשמש זרחה באמת: טבלן גמדי. אגמיה. סופית. סבכי טוחנים. חוגלה. עקב חורף מזרחי. אנפה אפורה. אנפת לילה. ברודית קטנה. חכלילית עצים. שלדג לבן חזה. פיפיון שדות. לבנית גדולה. עלווית חורף. נחליאלי לבן. קיכלי רונן. טוב, למה להלאות אתכם, ככה נמשך כל היום הזה. מי שלא בעניין לא יבין את ההתלהבות ואת האדרנלין, אבל תאמינו לי שנסחפתי לתוך זה במאה אחוז ויותר.

עשר בבוקר. יורדים מקבר בן גוריון לעין עבדת. ביום רגיל הייתי נשאר כאן שעות. הרחמים מדגמנים בזוגות על הצוקים, הנשרים מרחפים מעלינו ומישהו דיווח על בז צוקים שאותו לא הספקנו לאתר. אבל חייבים לטוס. ביציאה מהקבר אני עוצר את החבורה ומראה להם זוג שחרורים. ציפור שגרתית לגמרי, אבל בספירה שלנו היא שווה כמו המינים הכי נדירים. החברה מתחילים להעריך את העין שלי, למרות שבברנזה המקומית אני שם אלמוני למדי. זאת תחושה טובה, אם כי בשטח אני יודע בדיוק מה אני שווה. 25 שנות צפרות לא הולכות ברגל. יורדים לעין עבדת, העיט הניצי מפציע לרגע, אבל אין זמן ליהנות מהדורס המלכותי הזה. מעל הרכס מופיעים סימני נדידה מעודדים. חיוויאי ועיט ערבות, תאוה לעיניים. ביציאה מהשמורה אני כמעט גורם לשתי תאונות בעצירות פתע - הרכב שלי ולכן אני נוהג - אבל מרוויח לנו שני מינים, חנקן נובי וצוקית בודדת, מין חמקמק שלא תמיד קל לאתר. אני רוצה לקצר, ולחסוך מכם יום שלם של תצפיות.

המטרה הפרטית שלי הושגה, בדמותם של כמה מינים שראיתי לראשונה: סבכי ערבות, עפרוני חכלילי, שחף לבן עין, שחפית שחורת מקור וקטהד הודית. למען המטרה הכללית גויסו עשרות אלפי דולרים וזה נפלא. אבל הרושם העיקרי שלי היה מהמתחרים, כולל צוותים רבים מרחבי העולם. מצד אחד הם היו תחרותיים בטירוף והתרוצצו ברחבי הנגב והערבה בעיניים טרוטות מעייפות ובוהקות מהתלהבות. מצד שני גילו חביבות ונכונות תמידית לעזור, לחלוק מידע ולהחליף טיפים בעל פה וברשתות החברתיות. על הדרך הרווחתי שני חברים חדשים, ואני בטוח שבשנה הבאה נגיע שוב לתחרות.

התוצאה שלנו אכזבה מאד: 129 מינים. הרחק מהמקום הראשון שעבר את מחסום ה-170 ושבר את שיא התחרות. אבל העיקר זה הציפורים. איזה עושר ומגוון יש לנו בארץ הזאת. בעיקר בעונת הנדידה, במהלכה יש מינים שכל האוכלוסייה העולמית שלהם חולפת מעל שמי הארץ. הלגיטימציה לעקוב אחרי בעלי הכנף הנפלאים הללו במשך יממה שלמה, בלי שאיש יפנה לעברך פרצופים מודאגים, זאת הפריבילגיה האמתית.



עלווית לבנת בטן, צילום: אלדד גולן



חנקן נובי, צילום: אלדד גולן

ונסיים בסצנה המופלאה הבא :

שבע בערב. מאגר המים בק"מ ה-19 מצפון לאילת. אחרי יום מתיש ותזזיתי, כמעט כל הצוותים התכנסו יחד על גדת המאגר כדי לצפות בקטות ההודיות באות לשתות. הערב יורד, כבר מתחיל להחשיך, ואני מפקפק. למה להן לבוא לשתות כשכל ההמון הזה מפריע? והנה, להפתעתי הרבה, בלי אזהרה ובלי להשמיע צליל, זוג ראשון נוחת ליד המים. לא בגדה הנגדית אלא מטרים ספורים מגדוד של מאה צפרים ויותר, על משקפותיהם, טלסקופיהם ומצלמותיהם. נחתו, המהמו קצת וניגשו לשתות לרוויה. פרט נוסף נחת על השביל מאחורינו, לא אהב את מה שראה וטס לדרכו. עוד כמה פרטים התקרבו לנחיתה ובסוף החליטו לשתות במקום אחר. אבל הקרבה המטורפת לציפור היפהפייה הזאת, במפגש הראשון שלי איתה, וגם הקרבה הפתאומית לכל אלה שהתחרו בי במשך יום שלם, השרתה עליי רוגע מוזר ותחושה נפלאה של אחווה ושלווה. את החיוך שהתפשט על פניי באותו רגע אני מנסה למחוק עד עכשיו.

אלדד גולן, טבח ותושב בית ספר שדה עין גדי.